

Samhällskunskap B

Studiearbete 1	Namn	
	Bostadsadress	
	Postadress	
	Telefon	Personnummer
	Omdöme	Lärarsignatur

INT 20008B

Metod och redovisning

Kommentarer till läraren.

Detta utrymme kan du använda om du vill lämna ett meddelande eller fråga läraren om något.

Lärarens kommentarer

Metod och redovisning

Skriv svaren på separat papper!

- 1 Vad är kunskap?
- 2 Hur kan man skilja på vetenskap och kunskap?
- 3 Förklara begreppet vetenskapsteori och redogör för huvudinnehållet i **positivismen** och **hermeneutiken**.
- 4 Vad står begreppet vetenskapsmetod för?
- 5 Vilken är skillnaden mellan en **induktiv** och en **hypotetisk-deduktiv** metod?
- 6 Samhällsvetenskapliga problem brukar indelas i tre huvudgrupper. Förklara vad som kan betraktas som
  - **sociala problem**
  - **socialfilosofiska problem**
  - **vetenskapliga problem**
- 7 Redogör för skillnaderna mellan **kvantitativa** och **kvalitativa** undersökningsmetoder och påvisa hur de samverkar.
- 8 Varför är det så viktigt att ha ett kritiskt förhållningssätt till offentlig statistik? Exemplifiera.
- 9 Sammanfatta synen på värderingar enligt
  - **värdeobjektivismen**
  - **värderelativismen**
  - **värdenihilismen**
- 10 Förklara **objektivitetsbegreppets** mångsidiga innebörd.
- 11 Vilka förhållanden är viktiga att ta hänsyn till vid en källkritisk bedömning?
- 12 Vad avgör om ett vittnesmål är värt att undersöka?
- 13 Förklara analysens betydelse för forskningsprocessen.
- 14 Förklara innebörden av begreppet **retorik**.
- 15 Inom retoriken är begreppen **ethos**, **pathos** och **logos** av central betydelse. Vad står de för? Ge exempel på hur man praktiskt kan tillämpa dessa begrepp i ett föredrag.

Samhällskunskap B

Studiearbete 2	Namn	
	Bostadsadress	
	Postadress	
	Telefon	Personnummer
	Omdöme	Lärarsignatur

INT 20008B

Demokrati och mänskliga rättigheter

Kommentarer till läraren.

Detta utrymme kan du använda om du vill lämna ett meddelande eller fråga läraren om något.

Lärarens kommentarer

Demokrati och mänskliga rättigheter

Skriv svaren på separat papper!

A

Demokratins och diktaturens väsen

- 1 Vilken tolkning skulle Du vilja göra av frihetsbegreppet?
- 2 I citatet ur *Imperiet* på s. 180-181 i Reflex beskriver Ryszard Kapucinski tre olika förhållningssätt som man, enligt honom, kunde möta bland utlänningar som befann sig i Sovjetunionen. Vilka är dessa tre förhållningssätt? Vad vill Kapucinski säga med denna kategorisering?
- 3 Enligt Slavenka Drakulic är demokratin ”inte som en oväntad present, som man får utan att anstränga sig. Man måste kämpa sig till den.” Vad vill hon säga med detta? Hur ser du på demokratin som livsform?

Barnen i världen

- 4 Studera några färska dagstidningar. Plocka ut **fem** artiklar där innehållet på något sätt visar att de mänskliga rättigheterna kränkts. Påvisa vilken artikel i de mänskliga rättigheterna som man brutit mot. Visa gärna på brott i olika världsdelar.
- 5 Varför är det så svårt att komma åt problemet med rekrytering av barnsoldater i många krigförande stater? Belys problemet från olika perspektiv.
- 6 Hur ska man kunna förklara att barn ibland ”frivilligt” ansluter sig till arméer och motståndsrörelser?
- 7 På vilket sätt blir barn under flykt mer sårbara och utsatta än vuxna i samma situation?

Interkulturell kommunikation

- 8 Hur definieras kulturbegreppet antropologiskt?
- 9 Förklara begreppet subkultur.
- 10 Sammanfatta kulturchockens olika faser.
- 11 Hur förklarar Åke Daun nationell identitet och nationell mentalitet?
- 12 Förklara begreppet etnocentrism samt redogör för dess negativa respektive positiva konsekvenser.
- 13 Hur ska man förklara att stereotypa uppfattningar om nationella mentaliteter är så seglivade?

B

Välj en av följande uppgifter (14-21).

14 Välj en av följande "ideologer";

- Platon
- Hegels
- Hobbes
- Hitler

och sammanfatta deras syn på

- Statens funktion
- Styrelseskicket
- Friheten
- Individens

15 Välj en "modern" demokratiteoretiker och sammanfatta dennes teori om demokratins förutsättningar och effekter.

Förslag:

Macpherson, C.B. *Den mångtydiga demokratin* 1969

Ross, Alf *Varför demokrati?* Tiden 1968

16 Tag ur några färskas dagstidningar eller vetenskapliga tidskrifter fram några artiklar som berör demokratiska frågor eller problem. Du kan använda dig av presstext, mediearkivet, skolsök eller artikelsök.

Analysera artiklarna utifrån följande frågeställningar;

- Vilken demokratitolkning utgår artikelförfattarna ifrån?
- Vilken demokratisk aspekt värderas högst?

17 Följ i massmedia den debatt som fördes i Sverige under åren 1994-1998 kring kriminaliseringen av innehav av barnpornografi.

Din redogörelse ska innehålla

- de olika riksdagspartiernas inställning till frågan
- en sammanfattning av argument för och emot
- en förklaring av tankegångarna
- ett eget ställningstagande med motivering
- en sammanfattande slutsats

18 Sök reda på några artiklar som rör några uppmärksammade svenska utvisningsfall där barn kommit till skada.

- Redogör för de regler som immigrationsverket och utlänningsnämnden har att följa.
- Hur agerade myndigheterna?
- Var utvisningen i överensstämmelse med reglerna?
- I vilken mån tillämpades Deklarationen om de mänskliga rättigheterna samt Barnkonventionen?

- 19** Ta kontakt och intervju några olika yrkesgrupper (socialsekreterare, barnläkare, barnpsykiatriker, polis) som arbetar med familjer där det förekommit misshandel. Försök att utifrån dessa kontakter få en bild av orsakerna till och konsekvenserna av barnmisshandel. Hur arbetar de olika grupperna för att hjälpa och motverka barnmisshandel?
- 20** Välj ett land som du skulle vilja resa till eller där du redan varit. Tag del av reselitteratur och guider och skriv utifrån detta material ett avsnitt om landets kultur. Ge råd och tips om förhållningssätt i olika situationer för en speciell grupp. Du kan t.ex. rikta dig till turister, journalister eller affärsmän.
- 21** Studera tidningar och välj ut några artiklar som behandlar interkulturella problem. Skriv ett referat av artiklarnas innehåll, analysera orsakerna till problemen samt ge förslag på lösningar av problematiken.

Samhällskunskap B

Studiearbete 3	Namn	
	Bostadsadress	
	Postadress	
	Telefon	Personnummer
	Omdöme	Lärarsignatur

INT 20008B

Det internationella samhället

Kommentarer till läraren.

Detta utrymme kan du använda om du vill lämna ett meddelande eller fråga läraren om något.

Lärarens kommentarer

Det internationella samhället

Skriv svaren på separat papper!

A

EMU – Sveriges nästa ”val”

- 1 Frankrike och Tyskland var pådrivande i utvecklande av EMU. Beskriv de skilda synsätten på politik och ekonomi som dessa båda stater representerar.
- 2 Beskriv EMU:s organisation. Redogör för uppgifter och ansvarsområden.
  - ECB
  - ECB-rådet
  - Direktionen
  - Euro-11
  - Allmänna rådet
- 3 I demokratiskt avseende finns en del brister i EMU:s organisation. Belys detta ”demokratiska underskott”.
- 4 Vad innebär de s.k. konvergenskraven?
- 5 **Calmforsutredningen** kom fram till att Sverige inte skulle gå med i EMU 1999. Hur argumenterade man?
- 6 Sammanfatta Mundells teori om optimala valutaområden.
- 7 Förklara innebörden av **flexibel integration** och beskriv de olika modellerna.

Globaliseringen

- 8 Ge exempel på olika tolkningar av begreppet globalisering. Försök att hitta en minsta gemensam nämnare och gör en egen tolkning.
- 9 Är globaliseringen bra eller dålig? Fundera kring frågan med hänsyn till
  - miljön
  - jämlikheten
  - sysselsättningen

Fattiga och rika länder

- 10 Vilka är de **ekologiskt hållbara principerna** enligt Worldwatch Institute?
- 11 Ge exempel på hur gränserna för vad som är en ekologisk hållbar utveckling redan har överskridits.
- 12 Visa hur inkomstskillnaderna mellan fattiga och rika ökade från 1870 till 1995.
- 13 Vilka sex övergripande åtgärder bör ingå i de politiska strategierna enligt FN-konferensen om social utveckling 1995?
- 14 Varför är det så svårt att dela in världens länder efter utvecklingsgrad?
- 15 Vilka är de vanligaste ekonomiska och sociala kännetecknen på världens u-länder?
- 16 Vilken betydelse har kolonialismen som historiskt fenomen haft för dagens u-länder?
- 17 Hur ska man kunna förklara att skillnader mellan industrialiserade rika länder och råvaru-exporterande fattiga länder har ökat och att utvecklingen därmed gått tvärtemot vad frihandelse teorin förutsade?
- 18 Förklara huvudinnehållet i
  - a) Paul Barans teori om det ekonomiska överskottet
  - b) André Gunder Franks teori om metropoler och satelliter
  - c) Samir Amins centrum-periferi-modell.

B

Välj en av följande uppgifter.

- 19 Samla de vanligaste argumenten för och emot ett svenskt deltagande i EMU. Redogör för både politiska och ekonomiska aspekter. Dra en egen slutsats och argumentera för den.
- 20 Välj en av de övriga 14 medlemsstaterna och studera hur den allmänna debatten förts i denna stat. Hur ser folkopinionen på medlemskapet? Välj gärna en stat som liksom Sverige valt att stå utanför eller en som inte uppnått konvergenskraven. Jämför med Sverige och dra slutsatser om likheter och olikheter.
- 21 Euron förutspås få en viktig roll i världsekonomin enligt många ekonomiska experter. Kritikerna hävdar dock att euron är en osäker valuta. Samla argument för och emot eurons betydelse, argumentera och försök komma fram till en egen slutsats.
- 22 Hur står de svenska riksdagspartierna i EMU-frågan? Hur tycker de att den ska avgöras? Redogör för partiernas program på denna punkt. Lyft fram argumenten för både deltagandet och den demokratiska förankringen.

- 23** Följ under en vecka aktiebörserna i Tokyo, Stockholm och New York. Redogör för utvecklingen, ge tänkbara förklaringar och analysera sambanden.
- 24** Tag reda på någon av de böcker eller tidskrifter som Reflex hänvisar till. Fördjupa dig lite mer i författarens/författarnas syn på globaliseringen. Skriv ett referat och lyft fram huvudinnehållet i artikeln eller kapitlet.
- 25** Välj ut tre artiklar ur några dagsfäriska tidningar som behandlar globaliseringen. Redogör för artiklarnas innehåll och påvisa vilken aspekt av globaliseringen man behandlar. Diskutera kring frågeställningarna och lägg fram egna synpunkter eller tolkningar.
- 26** Välj ett s.k. utvecklingsland. Utgå ifrån en definition av begreppet utveckling och visa hur landet kan klassificeras som ett u-land utifrån de kännetecken som anges i Reflex. Vilka teorier stämmer överens med detta lands situation? Vilka problem har landet att brottas med? Vilka utvecklingsstrategier har valts? Avsluta analysen med ett eget förslag till lösning på just detta lands problem.

Samhällskunskap B

Studiearbete 4	Namn	
	Bostadsadress	
	Postadress	
	Telefon	Personnummer
	Omdöme	Lärarsignatur

INT 2008B

Statens funktion och organisation

Kommentarer till läraren.

Detta utrymme kan du använda om du vill lämna ett meddelande eller fråga läraren om något.

Lärarens kommentarer

Statens funktion och organisation

Skriv svaren på separat papper!

A

Välfärdsstaten

- 1 Vilket var syftet med Bismarcks socialförsäkringssystem?
- 2 I vilket avseende kan den kommunistiska välfärdsstaten ifrågasättas?
- 3 Hur kan man definiera begreppet välfärd?
- 4 Vilka frågeställningar har socialpolitiken att ta ställning till vid omfördelningen av de ekonomiska resurserna?
- 5 Påvisa vilken betydelse den demografiska utvecklingen kan ha för den framtida välfärdsstaten Sverige.

Hur styrs världens stater?

- 6 Vad innebär **vertikal** respektive **horisontell** maktindelning?
- 7 Från vilka utgångspunkter kan man analysera och undersöka politiska partier?
- 8 Ge exempel på olika typer av organisationer som påverkar politikens utformning. Den franske statsvetaren Jean Blondel urskiljer fyra olika typer av partisystem. Redogör för dessa.
- 9 Klargör skillnaden mellan parlamentarism och presidentstyre.

Etik och moral i samhällslivet

- 10 Vad är **etik** respektive **moral**?
- 11 Vilka tre grundidéer om etik brukar urskiljas?
- 12 Vilka är de fyra etiska grundprinciperna?
- 13 Förklara skillnaden mellan **konsekvensetik** och **pliktetik**.
- 14 Vad innebär det att människovärdet är
  - a) ett så kallat **axiom**?
  - b) **villkorat**?

- 19 Vilka etiska krav bör man ställa på politiker?
- 20 Hur delas befolkningen in i olika folkrättskategorier?
Varför är denna indelning så viktig?

B

Välj en av följande uppgifter.

- 21 Redogör för innebörden av de fyra socialförsäkringsmodellerna som har lanserats av sociologen Joakim Palme. Relatera dem också till Esping-Andersens tre kategorier av välfärdsstater. Påvisa fördelar och nackdelar med denna form av modell-tänkande.
- 22 Redogör för några olika definitioner och beräkningsmetoder av fattigdom. Påvisa fördelar och brister med både definitioner och beräkningsmetoder.
- 23 Sök upp socialtjänsten i din kommun. Intervjua en socialsekreterare eller någon annan tjänsteman som handhar provningar av soialbidragshjälp. Tag reda på var den faktiska "fattigdomsgränsen" ligger. Ställ frågor rörande bidrag och "bidragsfusk".
- 24 Välj en stat med ett styre som betecknas som liberalt, representativt och demokratiskt.

Gör en analys av den studerade statens författning, partiväsande, maktindelning och kontroll utifrån följande frågeställningar.

Maktdelningen

Vertikalt?

Grad av decentralisering? Vilka frågor är delegerade? Hur långt sträcker sig suveräniteten för enheten? Har beslutanderätten överlämnats till en överstatlig nivå?

Horisontellt?

Är systemet parlamentariskt? Har valet till parlamentet ett direkt avgörande för regeringsbildningen? Utses regeringen av en folkvald president? I vilka frågor har regeringen rätt att besluta? Vad säger författningen? Hur följs författningen? Vilken makt har domstolarna?

Deltagandet

Politiska partier? Organisationer?

Beslutsfattandet

Valsätt? Hur utses folkrepresentationen? Organisation? En kammare? Två kammare? Likställda maktmässigt? Funktion? Social sammansättning?

Verkställandet

Hur går regeringsbildandet till? Spelar statschefen en aktiv roll vid regeringsbildningen? Finns skriven författning eller råder praxis vid regeringsbildningen? Beslutsområde? Initiativrätt? Organisation?

Kontrollen

Hur sker lagprövningsrätten? Hur fungerar medias granskning? Finns restriktioner? Vilken ställning har de nationella Radio- och TV-bolagen? Ägare? Ägarkoncentration? Public-service? Kommersiella intressen?

Litteraturförslag

Demker-Halvarsson. Statsskicket i 11 länder. Almqvist & Wiksell 1999.

Lindahl, Rutger. Utländska politiska system. SNS förlag 1998.

Länder i fickformat. Utrikespolitiska institutet.

25 Välj ett av de svenska riksdagspartierna.

Undersök och analysera partiet utifrån

Ideologisk grund

Vilka grundläggande idéer står partiet för? Kan de föras tillbaka till någon eller några av de klassiska ideologierna?

Ursprung

Har partiet sin bas i någon särskild grupp eller klass i samhället?

Organisation

Hur är partiet organiserat? Hur går det till när partiets program och konkreta politik bestäms?

Ledarskapet

Vilken form av ledarskap med utgångspunkt från Webers indelning?

26 Tag kontakt med en företrädare för en yrkeskår som ofta möter etiska dilemman. Gör en intervju och ställ frågor om hur man kan förbereda sig med hjälp av "etiktrappan". Exempel på yrkeskategorier: präst, jurist, läkare, polis, socialarbetare. Om du själv har ett sådant yrke kan du naturligtvis presentera ditt eget yrkesetiska förhållningssätt.

27 Studera någon "politisk skandal" som lyfts fram av massmedia under de senaste åren. Försök att ta fram fakta kring händelsen. Ta ställning till den etiska problematiken utifrån de "Etiska regler för kommunalt förtroendevalda i Halmstad" som beskrivs på s. 165 i Reflex.